

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 4257
Warszawa, 12 maja 2011 r.

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

-o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Pawła Suskiego.

(-) Renata Butryn; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Ewa Drozd; (-) Artur Dunin;
(-) Magdalena Gąsior-Marek; (-) Artur Gierada; (-) Jarosław Gowin;
(-) Małgorzata Kidawa-Błońska; (-) Domicela Kopaczewska; (-) Jacek Kozaczyński;
(-) Agnieszka Kozłowska-Rajewicz; (-) Tomasz Lenz;
(-) Michał Marcinkiewicz; (-) Antoni Mężydło; (-) Aldona Młyńczak;
(-) Mirosława Nykiel; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Janina Okrągły;
(-) Danuta Olejniczak; (-) Paweł Olszewski; (-) Witold Pahl; (-) Jacek Pilch;
(-) Sławomir Preiss; (-) Norbert Raba; (-) Dorota Rutkowska;
(-) Witold Sitarz; (-) Krystyna Skowrońska; (-) Tomasz Smolarz;
(-) Wojciech Sokołowski; (-) Lidia Staroń; (-) Jarosław Stolarczyk;
(-) Stefan Strzałkowski; (-) Paweł Suski; (-) Adam Szejnfeld; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska;
(-) Anna Śliwińska; (-) Krzysztof Tyszkiewicz;
(-) Monika Wielichowska; (-) Norbert Wojnarowski; (-) Marek Wójcik;
(-) Jadwiga Zakrzewska.

Ustawa

z dnia ..... 2011 r.

**o zmianie ustawy o ochronie zwierząt
oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach**

Art. 1.

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 2 otrzymuje brzmienie:
  - „Art. 2. 1. Ustawa reguluje postępowanie ze zwierzętami kręgowymi.
  2. Ustawy nie stosuje się do procedur stanowiących doświadczenie w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach (Dz. U. Nr 33, poz. 289, z 2006 r. Nr 171, poz. 1225 i Nr 220, poz. 1600 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97).”;
- 2) w art. 4. dodaje się pkt. 25 w brzmieniu:

„25) „schronisku” - rozumie się przez to miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi w liczbie większej niż 30 z wyłączeniem ryb, płazów, gryzoni, gadów i ptaków oraz miejsc chowu i hodowli zwierząt zarejestrowanych w organizacjach społecznych, których wykaz określi w drodze rozporządzenia minister rolnictwa;”
- 3) w art. 6:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zabrania się zabijania zwierząt za wyjątkiem:

    - 1) uboju zwierząt gospodarskich,
    - 2) połowu ryb zgodnie z przepisami o rybołówstwie i rybactwie śródlądowym,
    - 3) konieczności bezzwłocznego uśmiercenia,
    - 4) działań niezbędnych do usunięcia poważnego zagrożenia sanitarnego ludzi lub zwierząt,
    - 5) usuwania osobników bezpośrednio zagrażających ludziom lub innym zwierzętom, jeżeli nie jest możliwy inny sposób usunięcia zagrożenia,
    - 6) polowań, odstrzałów i ograniczania populacji zwierząt łownych,
    - 7) usypiania ślepych miotów

- prowadzonych zgodnie z art. 33 oraz przepisami odrębnymi.”,
  - b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zabrania się znęcania nad zwierzętami.”,
  - c) w ust. 2 pkt 10. i 14. otrzymują brzmienie:

„10) utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym utrzymywanie ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji;”;

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 625, Nr 92, poz. 880 i Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 33, poz. 289 i Nr 175, poz. 1462, z 2006 r. Nr 249, poz. 1830, z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 668, Nr 92, poz. 753 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278.

„14) trzymanie zwierząt innych niż gospodarskie na uwięzi w sposób stały nie dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu. Długość uwięzi nie może być krótsza niż 3 metry,”;

d) w ust. 2 dodaje się pkt. 16, 17, 18, 19, 20 w następującym brzmieniu:

„16) używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może spowodować ból,”;

„17) praktykowanie zachowań seksualnych polegających na obcowaniu płciowym ze zwierzętami, których celem jest wykorzystywanie zwierząt (zoofilia),”

„18) wystawianie zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu,”

„19) podnoszenie żywych ryb za pokrywy skrzelowe, ich transport lub sprzedaż bez wody w ilości uniemożliwiającej pływanie w pełnym zanurzeniu i w stanie uniemożliwiającym oddychanie skrzelami,”

„20) utrzymanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla gatunku,”

4) w art. 7:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) schronisku dla zwierząt, jeżeli jest to zwierzę domowe lub laboratoryjne, zwierzęta gospodarskie mogą być umieszczane w indywidualnych gospodarstwach rolnych wskazanych przez wójta, burmistrza lub prezydenta”;

b) uchyla się pkt 2;

c) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podejmowana jest z urzędu lub na wniosek Policji, straży gminnej, lekarza weterynarii lub upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.”,

d) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy dalsze pozostawanie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu i zdrowiu, policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, odbiera mu zwierzę, zawiadamiając o tym niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), celem podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia.”;

5) po art. 10 dodaje się art. 10a i 10b w brzmieniu:

„Art. 10a. 1. Zabrania się:

1) wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;

2) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.

3) prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych.

2. Zabrania się rozmnażania psów i kotów w celach handlowych;

3. Zabrania się puszczania psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy terenu prywatnego, jeżeli teren ten jest ogrodzony w sposób uniemożliwiający psu wyjście.

5. Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 2) nie dotyczy podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt;

6. Zakaz, o którym mowa w ust.2 nie dotyczy hodowli zwierząt zarejestrowanych w organizacjach społecznych, których wykaz określi w drodze rozporządzenia minister rolnictwa,”

„Art. 10b. Zabrania się nabywania:

- 1) zwierząt innych niż gospodarskie na targach, targowiskach i giełdach;
- 2) psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.
- 3) zakaz, o którym mowa w ust 2) nie dotyczy nabycia psów i kotów od podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt;”

6) w art. 11:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku dla zwierząt lub nowego właściciela, chyba że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. Odławianie bezdomnych zwierząt odbywa się wyłącznie na podstawie uchwały rady gminy, o której mowa w art. 11a.”,

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Zabrania się prowadzenia schronisk dla zwierząt przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne lub organizacje społeczne pożytku publicznego, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

7) art. 11a otrzymuje brzmienie:

„Art. 11a. 1. Rada gminy określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku;
- 2) opiekę nad wolnożyjącymi kotami miejskimi, w tym ich sezonowe dokarmianie;
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt;
- 4) obowiązkową sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach;
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- 6) usypianie ślepych miotów.
- 7) wskazanie indywidualnego gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich, w przypadku niemożności przyjęcia zwierzęcia przez schronisko dla zwierząt.
- 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie.

4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 3-6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

5. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.

6. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, przygotowuje wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

7. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii oraz organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy.

8. Podmioty, o których mowa w ust. 7, w terminie 21 dni wydają opinie do przekazanego projektu programu, o którym mowa w ust. 1. Brak opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.”;

8) w art. 33:

a) uchyla się ust. 1;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli zachodzą przyczyny, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 5, zwierzę może być uśmiercone bez zgody właściciela na podstawie orzeczenia lekarza weterynarii. Ustalenie właściciela i uzyskanie jego zgody nie dotyczy zwierząt chorych na choroby podlegające obowiązkowi zwalczania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt”;

c) ust.3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku konieczności bezzwłocznego uśmiercenia, w celu zakończenia cierpienia zwierzęcia, potrzebę jego uśmiercenia stwierdza lekarz weterynarii, inspektor organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, funkcjonariusz policji, straży miejskiej lub gminnej, straży granicznej, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej, strażnik łowiecki, lub strażnik Państwowej Straży Rybackiej”;

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie konieczności bezzwłocznego uśmiercenia, czynność tą dokonuje się przez:

1) podanie środka usypiającego - przez lekarza weterynarii;

2) zastrzelenie - przez osobę uprawnioną do użycia broni palnej, stosuje się tylko do dzikich zwierząt.”;

9) w art. 33a:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Z upoważnienia dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego można podjąć działania zapobiegające wałęsaniu się psów na terenie obwodu poprzez:

1) ustalenie właściciela psa w celu pouczenia go o obowiązku sprawowania kontroli nad zwierzęciem;

2) odłowienie psa i dostarczenie go właścicielowi, a jeżeli ustalenie tej osoby nie jest możliwe do schroniska dla zwierząt; odłowienie i dostarczenie psa odbywa się na koszt właściciela.”;

b) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Udzielający upoważnienia dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone w związku z odłowem psów na jego obszarze.

5. Myśliwy, który na terenie obwodu łowieckiego napotka porzuconego psa lub kota, w szczególności pozostawionego na uwięzi, ma obowiązek powiadomić o tym najbliższe schronisko dla zwierząt, straż gminną lub Policję i udzielić pomocy w schwytaniu i odtransportowaniu zwierzęcia do schroniska.”;

10) w art. 35:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art.6 ust.1, art. 33, art.33a lub art. 34 ust. 1-4, albo znęca się nad nim w sposób określony w art. 6 ust. 2,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat.

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa ze szczególnym okrucieństwem,
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
- c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd orzeka zakaz posiadania zwierząt od roku do lat 10; zakaz orzeka się w latach”;
- 11) po art. 37d dodaje się art. 37e w brzmieniu:
„Art. 37e. Kto narusza zakazy określone w art. 10b
podlega karze grzywny.”
- 12) w art. 37 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Kto narusza nakazy albo zakazy określone w art. 9, art. 10a, art. 11 ust. 3,5, art. 12 ust. 1-6, art. 13 ust. 1, art. 14, art. 15 ust. 1-5, art. 16, art. 17 ust. 1-7, art. 18, art. 22 ust. 1, art. 22a, art. 25 i art. 27
podlega karze aresztu lub grzywny.”;
- 13) w art. 38 w ust. 4 uchyla się pkt 2;
- 14) art. 39 otrzymuje brzmienie:
„Art. 39. W sprawach o przestępstwa określone w art. 35 ust. 1 i 2 oraz wykroczenia określone w art. 37 jeżeli nie działa pokrzywdzony, prawa pokrzywdzonego może wykonywać organizacja społeczna, której statutowym celem działania jest humanitarna ochrona zwierząt.”

Art. 2

W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) zapobiegają bezdomności zwierząt na zasadach określonych w przepisach o ochronie zwierząt”;
- 2) art. 7 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) prowadzenia grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części”.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2011 r., za wyjątkiem art.11 ust.5, który wchodzi w życie 1 stycznia 2013 r.

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1042, z 2008 r. Nr 223, poz. 1464, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 666, Nr 92, poz. 753 i Nr 215, poz. 1664 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278).

Uzasadnienie

Nowelizacji Ustawy o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami spowodowana jest koniecznością uregulowania kwestii praw zwierząt w obliczu zmian zachodzących w mentalności społecznej i braku zgody na dotychczasowe rozwiązania prawne. Do 1997 roku zwierzęta bezdomne traktowane były jako odpad komunalny z kompletnym ominięciem kwestii etycznych i humanitarnych.

Nowe prawo o ochronie zwierząt miało przede wszystkim uniemożliwić uśmiercanie zwierząt bez niezbędnej konieczności, a także uregulować obowiązki samorządów w kwestii opieki nad zwierzętami bezdomnymi. Jak się okazało ustawa z 1997 roku nie spełniła pokładanych w niej nadziei, nie regulując bardzo istotnych kwestii lub powodując zbyt duże problemy interpretacyjne. Nie uwzględniono w niej również szeregu zagadnień, które dość istotnie wpływają na sytuację zwierząt w Polsce. Tym samym konieczne stało się znowelizowanie ustawy w celu pełniejszego zapewnienia ochrony zwierząt w Polsce.

W związku z tym w art. 4 pkt 25 nowelizacji wprowadza się po raz pierwszy definicję schroniska. Przez „schronisko” - rozumie się miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi w liczbie większej niż 30 z wyłączeniem ryb, płazów, gadów, gryzoni i ptaków oraz miejsc chowu i hodowli zwierząt zarejestrowanych w organizacjach społecznych, których wykaz określi w drodze rozporządzenia minister środowiska.

Sprecyzowanie tego pojęcia jest niezwykle istotne, bowiem brak dookreślenia pojęcia schroniska i zapewnienia opieki nad zwierzętami dało możliwość powstania ogromnej liczby różnych miejsc, w których gromadzi się zwierzęta, pozostających w związku z brakiem tej definicji poza jakimkolwiek nadzorem i kontrolą. W obecnym stanie prawnym nie wszystkie wyłapano w gminach zwierzęta trafiają do zalegalizowanych schronisk, wiele z nich po prostu znika lub przekazywana jest do różnych punktów, niekiedy nazywanych eufemistycznie hotelami lub przytuliskami. Kompletny brak kontroli ze strony gmin, a dodatkowo brak kontroli ze strony Inspekcji Weterynaryjnej, usankcjonowany przepisami wewnętrznymi, prowadzi do masowej eksterminacji zwierząt. Wprowadzenie precyzyjnej definicji schroniska pozwoli przede wszystkim na objęcie wszelkich tego typu miejsc opieki nad większą liczbą zwierząt nadzorem i kontrolą. Jest to dodatkowo element walki z prowadzonymi nieraz na ogromną skalę pseudohodowlami.

Nowe brzmienie ust.1 w art. 6 jest propozycją bardzo wyraźnie określonego zakazu zabijania zwierząt ze wskazaniem katalogu wyjątków, kiedy to uśmiercenie zwierzęcia jest dopuszczalne. Ta forma jest propozycją wyraźnego zaakcentowania, że pierwotne brzmienie art.33 ust.1 jest niedopuszczalnym, błędnie interpretowanym pozwoleniem do zabijania zwierząt w naszym kraju, jakże często nadużywanym.

Konsekwencją brzmienia ust. 1 w art. 6 jest dodanie ust. 1a, który zabrania znęcania się nad zwierzętami.

W ust. 2 art. 6 proponuje się rozszerzenie katalogu czynów zabronionych, które uznaje się za znęcanie. Mając na uwadze problemy interpretacyjne w trakcie postępowań, czy to przed organami ścigania, czy też przed wymiarem sprawiedliwości, wydaje się koniecznym precyzyjne wskazanie jakie zaniechania, czy zaniedbania w stosunku do zwierząt są niedopuszczalne, stanowią naruszenie prawa i muszą być właściwie określone jako czyn zabroniony.

I są to: utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym utrzymywanie ich w stanie rażącego zaniedbania lub niechłujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji.

Za znęcanie proponuje się uznać również trzymanie zwierząt innych niż gospodarskie na uwięzi w sposób stały dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu.

Za znęcanie proponuje się również uznać używanie do pracy, albo w celach sportowych lub

rozrywkowych zwierząt chorych, a także zbyt młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności, których wykonywanie może spowodować ból.

Pierwszy raz w prawodawstwie proponuje się wprowadzenie ścigania praktykowania zachowań seksualnych polegających na obcowaniu płciowym ze zwierzętami, których celem jest wykorzystywanie zwierząt (zoofilia). Dziś, w związku z publikacjami umieszczanymi w internecie oraz zdarzeniami ujawnianymi przez organizacje prozwierzęce wiadomo, że ten problem jest poważny, a organa ścigania nie mają narzędzi, aby się nim zająć. W obecnym stanie prawnym zabronione jest tylko rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem zwierząt. Dlatego koniecznym wydaje się sprecyzowanie takich zachowań jako znęcanie nad zwierzętami.

Znęcaniem jest również niewątpliwie wystawianie zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu, czy też podnoszenie żywych ryb za pokrywy skrzelowe ich transport lub sprzedaż bez wody lub w ilości uniemożliwiającej pływanie w pełnym zanurzeniu i w stanie uniemożliwiającym oddychanie skrzelami, jak również trzymanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez okres

wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla gatunku.

Są to przepisy doprecyzowujące katalog czynności uznawanych za znęcanie nad zwierzętami, a dotychczas pominięty w ustawodawstwie. Trudno jest uniknąć w tym przypadku przepisów opartych na subiektywnej ocenie organu kontrolnego. To osoba kontrolująca musi bowiem stwierdzić czy zwierzę jest trzymane w niewłaściwych warunkach. Podobnie jak ustalenie minimalnych potrzeb pokarmowych właściwych dla gatunku może sprawiać problemy interpretacyjne.

W art. 7 w ust. 1 pkt 1 nadaje się nowe brzmienie dotyczące rozwiązania problemu ze zwierzętami gospodarskimi, które będą mogły być umieszczane, jeżeli zajdzie taka potrzeba, w indywidualnych gospodarstwach rolnych wskazanych przez wójta, burmistrza lub prezydenta.

Uchylenie pkt. 2 w ust. 1, jak również zmiana brzmienia ust.1a oraz 3. mają charakter doprecyzowujący, w związku z tym, że nie funkcjonują już w obrocie gospodarczym PGR-y oraz dodaje się do dotychczasowych zapisów ustawy „straż gminną”, jako kolejną służbę sprawującą nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy.

Po art. 10 proponuje się dodanie art. 10a i 10b w brzmieniu zakazującym:

- 1) wprowadzania do obrotu zwierząt innych niż gospodarskie na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.
- 3) prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt innych niż gospodarskie.

Proponuje się również zabronić puszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna.

Dotychczasowe przepisy ustawy nie zawierały powyższych przepisów. Intencją wprowadzenia zapisów art 10a pkt 1-3 oraz 10b jest ograniczenie działalności tzw. pseudohodowli. Są to bardzo często "fabryki" produkujące szczenięta przypominające wyglądem najczęściej psy ras, cieszących się aktualnie popytem. Hodowle te prowadzone są najczęściej w skandalicznych warunkach. Nie ma nad nimi jakiegokolwiek kontroli. Niezbędne jest całkowite wyeliminowanie ich działalności. Pseudohodowle i handel na targowiskach generują ogromną bezdomność, a w rezultacie późniejsze wydatki samorządów. Najważniejsze jest jednak to, iż tak nieograniczony obrót zwierzętami domowymi, okupiony jest ich ogromnym cierpieniem, szczególnie, że w Polsce proceder ten osiągnął iście przemysłową skalę, a państwo nie osiąga z tego tytułu żadnych dochodów, jest to olbrzymia szara strefa.

Dotychczasowe przepisy ustawy określały, że zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom

oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin.

Zapis ten z jednej strony wygenerował obowiązek, z drugiej zaś powyższy artykuł nie określił zasad dalszego postępowania ze zwierzętami. Jednocześnie umożliwiono powstanie specyficznego i amoralnego mechanizmu rynkowego zarabiania na bezdomności zwierząt. Brak określenia zasad dalszego postępowania z wyłapanymi zwierzętami spowodował, że powstały w Polsce dziesiątki firm, utrzymujących się wyłącznie z gminnych pieniędzy, przekazanych tym podmiotom w celu sprawowania „opieki” nad bezdomnymi zwierzętami. Dodatkowo ustawodawca nie usunął starych przepisów o „ochronie przed zwierzętami bezdomnymi” z Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, sprowadzając problem bezdomności i nadpopulacji zwierząt do usuwania odpadów komunalnych. Z ustawy wynika, że problem bezdomności musi być regulowany uchwałą gminy.

Aby ograniczyć ten proceder oraz wzmocnić odpowiedzialność gmin za generowaną przez ich mieszkańców bezdomność proponuje się wprowadzić w postępowaniu gmin obligatoryjność. Wyłapywanie bezdomnych zwierząt oraz rozstrzygnięcie o dalszym postępowaniu z nimi może odbywać się wyłącznie na mocy uchwały właściwej rady gminy, podjętej po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii działającym na podstawie odrębnych przepisów oraz po zasięgnięciu opinii upoważnionego przedstawiciela Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce lub innej organizacji społecznej o podobnym statutowym celu działania.

W praktyce obowiązek ustawowy, obciążający gminy, jest nierealizowany i nie ma środków prawnych skutkujących przymuszeniem gminy do realizacji tego właśnie zadania.

W 2007 roku – wg Biura Ochrony Zwierząt - na podstawie informacji z 82% gmin polskich, które odpowiedziały na wniosek o udzielenie informacji publicznej wynika, że problemem bezdomnych zwierząt w ogóle zajmowało się 61% gmin. Uchwałę rady gminy w tym zakresie zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt podjęło 25% gmin.

Artykuł 11 nowelizowanej ustawy stał się więc przepisem martwym, a jeśli nawet stosowanym, to doprowadzającym do powstania patologii, finansowanej ze społecznych pieniędzy.

Nieprecyzyjne, wynikające z ustawy określenia - „zapewnienia opieki” oraz wyłapywanie i umieszczanie w schroniskach, regulowane rozporządzeniem wykonawczym, bez określenia źródeł finansowania i doprecyzowania pojęcia schroniska i zapewnienia opieki dało możliwość powstania ogromnej, liczonej w dziesiątkach milionów złotych, szarej strefy gospodarki. W tym przypadku, kompletnie zawodzi mechanizm kontroli wydatkowania społecznych pieniędzy, ponieważ przepisy interpretowane są dość swobodnie, o ile gmina wykonuje obowiązki wynikające z art. 11 ustawy.

Z jednej więc strony, w ramach ochrony przed bezdomnymi zwierzętami gmina wypełnia obowiązek zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa, z drugiej strony enigmatyczna „opieka” bez żadnej kontroli prowadzi do uśmiercania zwierząt.

Nie wszystkie wyłapane w gminach zwierzęta trafiają do zalegalizowanych schronisk, wiele z nich po prostu znika lub przekazywana jest do różnych punktów gromadzenia zwierząt, niekiedy nazywanych eufemistycznie hotelami, czy też przytuliskami. Kompletny brak kontroli ze strony gmin, a dodatkowo brak kontroli ze strony Inspekcji Weterynaryjnej, usankcjonowany przepisami wewnętrznymi, prowadzi do masowej eksterminacji zwierząt.

Najlepszym przykładem opisanego mechanizmu jest, istniejące do 2008 roku schronisko w Krzyczkach k/Nasielska, prowadzonego przez fundację Eko-fauna na zasadzie działalności gospodarczej. Schronisko prowadziło działalność przez 5 lat, na podstawie zezwolenia na działalność gospodarczą, wydanego przez burmistrza Nasielska i zostało zarejestrowane przez Inspekcję Weterynaryjną. W ciągu 5 lat przyjęto do schroniska ponad 3000 zwierząt z 40 gmin mazowieckich. Za każde zwierzę fundacja wystawiała faktury w kwotach od 500 do

1500 zł za jedno zwierzę. Los większości z nich pozostaje nieznany. Wprawdzie w tym przypadku działalność została zlikwidowana, a uczestnicy procedury otrzymali wyroki skazujące, jednakże nie rozliczono żadnej z gmin, przekazujących środki finansowe. Wyroki skazujące dotyczyły znęcania się nad zwierzętami i fałszowania dokumentów, nie słychać jednak o procesach cywilnych, wytoczonych przez gminy, które kompletnie lekceważą fakt, że społeczne pieniądze wydatkowane były niezgodnie z prawem i można domagać się zwrotu pieniędzy, które wydane zostały na nieistniejące usługi.

Sprawa schroniska w Krzyczkach znalazła swój finał w sądzie dopiero po pięciu latach przestępczej działalności, ponieważ determinacją wykazało się kilka organizacji ochrony zwierząt, a sprawa została nagłośniona w mediach. Jednak taki proceder zarabiania na uśmiercaniu zwierząt jest w Polsce powszechny, usankcjonowany nieprecyzyjnymi przepisami.

Nie można nie wspomnieć o wielu nielegalnych przytuliskach lub hotelach dla zwierząt, które prowadzą podobną jak Eko-fauna działalność, z tą różnicą, że bez żadnej kontroli ze strony PIW. Pieniądze z gmin przekazywane są do tych podmiotów na dwa sposoby – od firm odławiających, posiadających umowy z gminami i rzadziej, bezpośrednio od gmin.

Firmy odławiające podpisują z gminami umowy na odłowienie i umieszczenie w schronisku, często bez podania jego nazwy i lokalizacji. Urzędnicy gminni uważają, że ich ustawowy obowiązek jest wypełniany właściwie, czasem nie kontrolują nawet poprawności zawartych w umowie danych. Pozostaje w sferze domysłów, co się dzieje z już „opłaconymi” zwierzętami i jak dzielone są gminne pieniądze po odłowieniu zwierzęcia.

Reasumując – ustawa z 1997 roku umożliwiła powstanie okrutnego procedury likwidacji zwierząt bezdomnych w majestacie prawa. Istniejąca w Polsce nadpopulacja zwierząt domowych jest efektem słabej edukacji społeczeństwa, porzucania zwierząt bez żadnych konsekwencji i niekontrolowanego rozmnażania. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami powinna być działalnością niedochodową, opierać się na pracy wolontariatu i dobroczynności, w określonych precyzyjnie przez państwo normach prawnych, określających mechanizmy kontroli wydatkowania społecznych pieniędzy.

Nadpopulacja zwierząt domowych i ciągle powiększająca się skala bezdomności zwierząt ma kilka przyczyn. Są to m. in:

- 2) brak edukacji i wiedzy społeczeństwa w zakresie ważnych metod zapobiegania bezdomności, ze szczególnym uwzględnieniem sterylizacji i kastracji, jako głównej metody zapobiegania niekontrolowanej rozrodczości
- 3) brak uregulowań prawnych dotyczących rozmnażania i obrotu zwierzętami domowymi – pseudohodowle, obrót nieograniczony żadnymi formalnymi wymogami, nawet podatkowymi
- 4) rozmnażanie zwierząt w schroniskach

Obrót zwierzętami domowymi nie podlega w Polsce żadnej kontroli. Gminy nie mają prawnego obowiązku prowadzenia działań zapobiegających bezdomności. Paradoksalnie przekłada się to później na wydatkowanie większych kwot na zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym.

W związku z powyższym proponuje się w nowelizowanej ustawie wprowadzić obligatoryjne uchwalanie w określonym trybie przez gminy programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności określonego w art. 11a, w którym zostanie zawarte m.in. obowiązek sterylizacji w schroniskach, czy zapewnienia wskazania indywidualnego gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich.

Brak obowiązku ograniczania bezdomności przekłada się bezpośrednio na wzrost liczby bezdomnych zwierząt i nie edukuje mieszkańców gminy.

W konsekwencji mieszkańcy gminy egzekwują od władz gminy zajęcie się problemem, do

którego powstania sami się przyczyniają. Dotychczas fakultatywny charakter art. 11a pogłębia problem w gminie, powoduje wydatkowanie znacznych środków w przyszłości i napędza mechanizm opisany powyżej – eksterminacji tysięcy bezdomnych zwierząt w schroniskach i pseudoschroniskach.

Brak uregulowań prawnych dotyczących rozmnażania i obrotu zwierzętami domowymi to kolejny powód ciągle rosnącej bezdomności zwierząt. Obrót zwierzętami domowymi rozwija się poza jakąkolwiek kontrolą, zwierzętami handluje się na prawie każdym polskim targu, targowisku, czy giełdzie, nawet samochodowej. W niektórych przypadkach handel taki osiąga monstrualne rozmiary – przykładem najbardziej jaskrawym jest giełda samochodowa w Słomczynie, na której w każdą niedzielę wystawia się na sprzedaż od kilkuset, do nawet kilku tysięcy zwierząt, najczęściej w typie rasy. Sprzedawane zwierzęta najczęściej nie są szczepione, niejednokrotnie żyją tylko kilka dni po zakupie. Część niesprzedanych zwierząt jest wyrzucana, a gmina Grójec boryka się później z problemem wałęsających się psów. Taka patologia dotyczy kilkuset targowisk, targów i giełd w Polsce. Sprzedaż zwierząt w takich miejscach zwykle wiąże się ze znęcaniem nad nimi, czy to na etapie hodowli, czy ostatecznej sprzedaży. Zwierzęta sprzedawane są z klatek, kartonów, czy bagażników samochodowych, w warunkach urągających pojęciu właściwego, humanitarnego traktowania zwierząt.

Sprzedawanie zwierząt domowych na targowiskach zaspokaja prymitywną potrzebę posiadania psa w typie rasy przez nieodpowiedzialnych ludzi. Zgodnie jednak z zasadami popytu i podaży, ciągle opłaca się w Polsce w sposób nieograniczony rozmnażać zwierzęta rasopodobne, często rozmnażane wsobnie, a więc potencjalnie chore i z niewłaściwą psychiką. Presja osiągnięcia zysku za wszelką cenę czyni z miejsc takich hodowli miejsca kaźni zwierząt.

Pseudohodowle i handel na targowiskach generują ogromną bezdomność, a w rezultacie późniejsze wydatki samorządów. Najważniejsze jest jednak to, iż tak nieograniczony obrót zwierzętami domowymi, okupiony jest ich ogromnym cierpieniem, szczególnie, że w Polsce proceder ten osiągnął iście przemysłową skalę, a państwo nie osiąga z tego tytułu żadnych dochodów.

Między innymi również dlatego proponuje się w art.11 dodać ust.5, który precyzuje katalog podmiotów uprawnionych do prowadzenia schronisk, wyłączając z niego podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Zgodnie z oczekiwaniami nie tylko środowisk prozwierzęcych proponuje się zastrzyć sankcje karne, które dotychczas zakładały orzekanie kar maksymalnych w przypadku przestępstw z art.35 ust.1 do 1 roku pozbawienia wolności, a w przypadku ust. 2 do 2 lat pozbawienia wolności. Proponuje się zastrzyć sankcje w pierwszym przypadku do lat 2, a w drugim, dotyczącym przestępstw ze szczególnym okrucieństwem do lat 3. Może się wydawać, że 3 lata pozbawienia wolności to wysoka kara. Pozwala jednak sądowi orzekać bardziej restrykcyjnie w sprawach czynów najbardziej drastycznych, ze szczególnym okrucieństwem.

Wnioskodawcy proponują, aby ustawa weszła w życie od 01.wrzesnia 2011 r., za wyjątkiem art.7 ust.5, dla którego przewiduje się dłuższe vacatio legis i proponuje się, że wejdzie on w życie z dniem 01.stycznia 2013 r.

Przedmiotowa regulacja rodzi pozytywne skutki społeczne. Ponadto, projekt ustawy nie pociąga za sobą żadnych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego i jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 23 maja 2011 r.

BAS-WAPEiM-1149/11

Pan Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz
ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Paweł Suski)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2009 r. Nr 5, poz. 47, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Opiniowany poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przewiduje zmianę zakresu stosowania ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.), wprowadzenie do ustawy definicji schroniska, nowe uregulowanie zakazów zabijania zwierząt, doprecyzowanie pojęcia znęcania się nad zwierzętami, nowe uregulowanie zasad odbierania zwierząt osobom, które znęcają się nad zwierzętami, wprowadzenie zakazów dotyczących miejsc sprzedaży zwierząt domowych, zmianę zasad odławiania zwierząt bezdomnych, zmianę przepisów karnych.

Zmiany w ustawie o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, ze zm.) polegają na zmianie zadań gminy z „organizacji ochrony przed bezdomnymi zwierzętami” na „zapobieganie bezdomności zwierząt” oraz na usunięciu wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt.

Ustawa ma wejść w życie z dniem 1 września 2011 r.

Projekt zawiera szereg błędów legislacyjnych, które mogą mieć wpływ na ocenę jego zgodności z prawem Unii Europejskiej i utrudniają jednoznaczną ocenę projektu.

W szczególności należy zwrócić uwagę na proponowane przepisy art. 6 ust. 2 pkt. 14 i 19 ustawy o ochronie zwierząt. Proponowana treść pkt. 14 sugeruje, że trzymanie zwierzęcia domowego bez żadnej przerwy na uwięzi nie jest znęcaniem się, podczas gdy takie samo trzymanie zwierzęcia przez np. trzy godziny dziennie będzie znęcaniem się. Wydaje się, że proponowany przepis

punktu 19 jest błędnie zredagowany. Cel proponowanego przepisu wydaje się oczywisty – ryby w trakcie transportu powinny mieć zapewnioną wystarczającą ilość wody. Jednak redakcja przepisu sugeruje, że transport żywych ryb bez wody nie będzie uznany za znęcanie się nad nimi.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy zwrócić uwagę na następujące akty prawa Unii Europejskiej:

- dyrektywę Rady 93/119/WE z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz. Urz. WE L 340 z 31 grudnia 1993 r., s. 21, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdział 3, tom 15, s. 421, ze zm.),
- rozporządzenie Rady (WE) Nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 5 stycznia 2005 r., s. 1, ze zm.),
- rozporządzenie Rady (WE) Nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18 listopada 2009 r., s. 1).

Z dniem 1 stycznia 2013 r. rozporządzenie 1099/2009 uchyli i zastąpi dyrektywę 93/119/WE.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z postanowieniami dyrektywy 93/119/WE. W szczególności można wskazać, że projektowany art. 33 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt jest zgodny z art. 11 dyrektywy.

Projekt jest także zgodny z rozporządzeniem 1/2005. W szczególności proponowany art. 6 ust. 2 pkt 19 ustawy o ochronie zwierząt (z zastrzeżeniem uwag redakcyjnych – zob. pkt I niniejszej opinii) jest zgodny z art. 3 rozporządzenia.

Jak już wspomniano w punkcie II niniejszej opinii, z dniem 1 stycznia 2013 r. rozporządzenie 1099/2009 uchyli i zastąpi dyrektywę 93/119/WE. Ze względu na charakter prawny rozporządzenia (zob. art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej), pociągnie to za sobą konieczność zmiany ustawy o ochronie zwierząt (por. projekt stanowiska rządu z 14 października 2008 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania KOM(2008) 553). Zmiany mogą dotyczyć m.in. nowelizowanego opiniowanym projektem art. 33 ustawy (zob. art. 19 rozporządzenia 1099/2009).

IV. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – z zastrzeżeniem uwag redakcyjnych wskazanych w punkcie I opinii – jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 23 maja 2011 r.

BAS-WAPEiM-1150/11

Pan Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Paweł Suski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu

Opiniowany poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przewiduje zmianę zakresu stosowania ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.), wprowadzenie do ustawy definicji schroniska, nowe uregulowanie zakazów zabijania zwierząt, doprecyzowanie pojęcia znęcania się nad zwierzętami, nowe uregulowanie zasad odbierania zwierząt osobom, które znęcają się nad zwierzętami, wprowadzenie zakazów dotyczących miejsc sprzedaży zwierząt domowych, zmianę zasad odławiania zwierząt bezdomnych, zmianę przepisów karnych.

Zmiany w ustawie o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, ze zm.) polegają na zmianie zadań gminy z „organizacji ochrony przed bezdomnymi zwierzętami” na „zapobieganie bezdomności zwierząt” oraz na usunięciu wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt.

Projekt jest zgodny z dyrektywą Rady 93/119/WE z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz. Urz. WE L 340 z 31 grudnia 1993 r., s. 21, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdział 3, tom 15, s. 421, ze zm.) oraz z rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 5 stycznia 2005 r., s. 1, ze zm.).

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski